

KOMIL INSON KAMOLOTIDA TARBIYANING AHAMIYATI

Yaxyobek Kamolov Jo'ramirza o'g'li

Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 2-bosqich kursanti

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada jismoniy salomatlik, hissiy barqarorlik, aqliy qiziqish, ruhiy ro'yobga chiqarish kabi fazilatlar ko'pincha komil inson g'oyasi bilan bog'liq ekanligi va bolaning tarbiyasi uchun ota onalar tomonidan qilinadigan ishlar, bolaning atrof muhitidagi yaqinlari va bolaning o'zi doimo ota ona tomonidan nazoratga olinishi kabi fikrlar ilgari surildi.*

***Kalit so'zlar:** Tarbiya, jismoniy, aqliy, meditatsiya, onglilik, hissiy, innovatsiya, ijodkorlik.*

Tarbiya ko'pincha inson kamolotiga erishishning asosiy tarkibiy qismi sifatida ko'riladi. Bu qiyinchiliklar yoki chalg'itadigan narsalar qarshisida ham qoidalar yoki printsiplar to'plamiga doimiy rioya qilish amaliyotidir. Tarbiya har doim ham qulay bo'lmasligi mumkin bo'lsa-da, bu sezilarli shaxsiy o'sish va yutuqlarga olib kelishi mumkin. Tarbiyaning inson kamolotiga hissa qo'shishning eng muhim yo'llaridan biri ko'nikma va qobiliyatlarni rivojlantirish orqali amalga oshiriladi. Doimiy ravishda mashq qilish va ko'nikmalarni oshirish orqali shaxslar o'z hunarlarini o'zlashtirish yo'lida sezilarli yutuqlarga erishishlari mumkin. Bu esa amalga oshishi va amalga oshishi, shuningdek, boshqalardan tan olinishiga olib keladi. Shuningdek, tarbiya jismoniy va aqliy salomatlikni ta'minlovchi odatlarni o'stirishi mumkin. Masalan, doimiy mashg'ulot va sog'lom ovqatlanish odatlari jismoniy fitnesni yaxshilaydi va kasalliklarning oldini oladi. Meditatsiya, onglilik va aqliy tarbiyaning boshqa shakllari diqqatni yaxshilaydi, stressni kamaytiradi va hissiy chidamlilikni oshiradi. Bu odatlar umumiy farovonlik va hayotiylik hissiga sabab bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, tarbiya shaxslarga to'siqlarni yengib o'tishga va yetib bo'lmaydigan

bo'lib tuyulishi mumkin bo'lgan maqsadlarga erishishga yordam beradi. Katta maqsadlarni kichikroq, erishiladigan qadamlarga bo'lish va ularga nisbatan doimiy ravishda ishlash orqali jismoniy shaxslar ham shaxsiy, ham professional harakatlarda sezilarli yutuqlarga erishishlari mumkin. Bu esa yanada ko'proq qoniqish, ishonch va muvaffaqiyatga erishishga olib keladi. Biroq, tan olish kerakki, tarbiya har doim ham oson yoki zavqli bo'lmaydi. Ko'pincha qurbonlik, bag'rikenglik va sabr-toqat talab etiladi, hatto bu muvaffaqiyatsizliklar yoki chalg'itadigan narsalarga duch kelganda ham. Shuning uchun ham vaqt o'tishi bilan motivatsiya va diqqatni davom ettirish uchun maqsad yoki ma'no hissini rivojlantirish kerak. Masalan, intizomli harakatlarni kattaroq maqsad yoki topshiriq bilan bog'lash qiyinchiliklar qarshisida o'tmishdagi to'siqlarni bosib o'tish va sabr-toqat qilish uchun zarur bo'lgan motivatsiyani ta'minlashi mumkin.

Bolaning jismonan sog'lom, ahloqan pok, mehnatsevar, madaniyatli intellektual salohiyatli bo'lib o'sishdan jamiyatimiz ham manfaatdordir. O'quv tarbiyaviy muassasalarning tarbiya borasidagi ishlari qanchalik yaxshi yo'lga qo'yilishidan qat'iy nazar, tarbiya masalalarini oila hal qiladi. Bog'cha va maktablar ta'lim bersa va tarbiyalasa, ota-onalar faqat tarbiyalabgina qolmay, ular bilan birga yashaydilar ham. Ota-onalarning farzand uchun fidoyi bo'lishligi o'zbek millatiga xos bo'lgan ajoyib fazilatdir. XI asrda yashab ijod etgan mutafakkir Yusuf Xos Xojib o'zining "Qutadg'u bilig" asarida bola tarbiyasi haqida to'xtalib, shunday yozadi: "Farzand qanchalik bilimli, aqlli-xushli bo'lsa ota-onasining yuzi shunchalik yorug' bo'ladi". U bola tarbiyasida otaning ma'suliyatiga alohida e'tibor beradi. "Kimning o'g'il-qizi erka bo'lsa, deb yozadi u, unga shu kishining o'zi mungli bo'lib yig'laydi. Ota bolani kichikligida bebosh qilib qo'ysa bolada gunoh yo'q barcha jaf o taning o'zida; o'g'ilqizning xulq-atvori yaramas bo'lsa, bu yaramas ishni ota qilgan bo'ladi. Ota bolalarini nazorat qilib, turli xunarlarni o'rgatsa, ular ulg'aygach, o'g'il-qizim bor deb sevinadi; o'g'il-qizga hunar va bilim o'rgatish kerak, toki bu hunar bilan ularning fe'l-atvorlari go'zal bo'lsin". Demak,

otalar farzandini faqat moddiy tomondangina ta'minlab "Men o'z vazifamni kerak bo'lsa ortig'i bilan bajarib qo'ydim" deb o'ylamasdan farzandining ruhiyatidagi o'zgarishlarni ham ilg'ay olishlari zarur.¹

"Kamil inson" tushunchasi sub'ektiv bo'lib, madaniy, ijtimoiy va individual nuqtai nazarga ko'ra turlicha bo'ladi. Biroq, ba'zi umumiy xususiyatlar ko'pincha mukammal inson g'oyasi bilan bog'liq. Jismonan kamil inson chiroyli, sog'lom, sog'lom hisoblanishi mumkin. U kuch- quvvat, chidamlilik va adab kabi fazilatlarga ega bo'lishi mumkin. Biroq, jismoniy ko'rinish - bu mukammallik uchun yagona mezon emas; ichki sifatlar birdek muhim ahamiyatga ega. Hissiy jihatdan kamil inson o'z hissiyotlarini boshqara oladigan, tarozu va barqarorlik hissini saqlab qola oladigan odam sifatida ko'rilishi mumkin. U hamdardlik, mehribonlik, saxovat va rostgo'ylik kabi fazilatlarga ega bo'lishi mumkin. ravishda kamil inson bilimdon, dono va qiziquvchan bo'lishi mumkin. U o'rganish va ta'limni qadrlashi va tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish bilan shug'ullanishi mumkin. U ijodkorlik, innovatsiya, moslashuvchanlik kabi fazilatlarga ham ega bo'lishi mumkin. Ma'naviy jihatdan kamil inson rahm-shafqat, kechirimlilik, mehr-oqibat kabi qadriyatlarga ishonadigan va amal qiladigan odam bo'lishi mumkin. U o'zini va boshqalar bilan munosabatlarini yaxshilash uchun doimo harakat qilib, aks ettiruvchi va introspektiv bo'lishi mumkin. Umuman olganda, kamil inson g'oyasi sub'ektiv bo'lib, individual nuqtai nazarga qarab turlicha bo'lganini tan olish kerak. Lekin jismoniy salomatlik, hissiy barqarorlik, aqliy qiziqish, ruhiy ro'yobga chiqarish kabi fazilatlar ko'pincha kamil inson g'oyasi bilan bog'liq.

Xulosa qilib shuni ta'kidlasinki, inson kamolotiga intilishda tarbiya alohida o'rin tutadi. Bu shaxsga ko'nikma va qobiliyatlarni rivojlantirishga, sog'lom odatlarni o'stirishga, shaxsiy va kasbiy muvaffaqiyatlarga erishish uchun to'siqlarni

¹ INSON KAMOLOTIDA TARBIYANING AHAMIYATI Kamola Shavkatovna Ikramova SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 2 | ISSUE 6 | 2021 ISSN: 2181-1601 1344-1347-bet

yengishga yordam beradi. Bu har doim ham oson bo'lmasligi mumkin bo'lsa-da, tarbiyaning mukofotlari shaxsiy ro'yobga chiqarish, yutuq va o'sish hissini keltirib chiqaradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. INSON KAMOLOTIDA TARBIYANING AHAMIYATI Kamola Shavkatovna Ikramova SCIENTIFIC PROGRESS VOLUME 2 | ISSUE 6 | 2021 ISSN: 2181-1601 1344-1347-bet

2. . Mirziyoev SH.M. 22.09.2019 videoselektrdagi nutqi.

3. Muhtarovna, Aliyeva Dilafuz. "MODERN PEDAGOGICAL INNOVATIONS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES FOR DEFECTOLOGISTS." *Euro-Asia Conferences*. Vol. 3. No. 1. 2021.

4. Dilafuz, Aliyeva. "THE PRACTICE-ORIENTED APPROACH TO LEARNING IN EUROPE." *Conferencea* (2023): 79-80.

5. Dilafuz, Alieva. "PROBLEMS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO NON-PHILOLOGY STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 54-56.

6. Dilafuz, Alieva. "THE MECHANISM OF TRAINING FUTURE TEACHERS OF PEDAGOGICAL UNIVERSITIES BASED ON MODERN APPROACHES." *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW* ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603 11.12 (2022): 236-241.

7. Toshpo'latovich, Y. O. (2022). THE IMPORTANCE OF USING NON-STANDARD TEST TASKS IN MONITORING STUDENT KNOWLEDGE. *Open Access Repository*, 9(11), 44-53.